

ÖSTRA HÄRNÄS BY

Förleden här i **namnet** innehåller fågelbeteckningen häger. Näs är lika med udde. Gårdarna i Östra Härnäs ligger på ett höjdparti, vilket skjuter fram som ett näs mellan Mörrumsån och bäcken från Hejasjön, Hejasjöbäcken.

Östra Härnäs ligger i Ringamåla socken.

Namnet på **båtsmännen** i Härnäs var **Häger**. Båtsmanstorpet låg omedelbart nordväst om bykärnan. Torpet brann 1945. På dess plats finns idag ett fritidshus.

I 1671 års **jordrevningsbok** (jordrevning är kartläggning och värdering av mark för skattläggning) var Härnäs ett 7/8 kronohemman som räntar (betalar skatt) tre daler och 17 öre. Hemmanet var också skattlagt för laxfiske i Mörrumsån. Dessutom betalades salpeterskatt, kopparskatt, kyrkotionde, biskopstionde, likstolspeng och hästehållspenningar, samt årligen landgillen för en skvaltekvarn uti Mörrums å.

Som hemmanets skyldighet ingick även timmerkörslor till skeppsbyggeriet i Karlshamn.

Till Östra Härnäs hörde bland annat ”godt mulbete, Bökeskog och någon Ekeskog till 20 Svins Ollon, surskog til förnödenhet, jemväl godt Laxfiske uti Mörrums Å och et litet Karduse satt uti Öyasjön såsom ock en liten Åhlevarma med en qvarn uti Mörrums Å”. Hemmanet kunde föda 20 st boskap, 2 hästar, 12 får, 18 svin och 16 getter.

Enskifte ägde rum i Östra Härnäs 1817-19 och fastställdes 1824. I byn fanns fyra gårdar, två av dem fick flyttas ut medan två stannade kvar på sina gamla platser. Ett lertag, sju sandtag, båtsmanslyckan, en kvarnplan och en lastageplats, Brobacken vid Mörrumsån, fastställdes som byns samfälligheter. Även vägarna inom byn skulle vara gemensamma. Stads- och kyrkovägarna skulle vara 10 alnar breda med diken på vardera sidan.

Stenvalvbron.

Bron ligger på gränsen mellan Olofströms och Karlshamns kommuner.

Över Mörrumsån fanns förr ej broar som nu.

På enskifteskartan från 1817-19 finns ingen markerad.

En gångbro av grova timmerstockar som vilade på stenkar i åbotten, har dock funnits en gång. Märken efter dessa stenkar syns än idag några meter norr om den nuvarande stenbron.

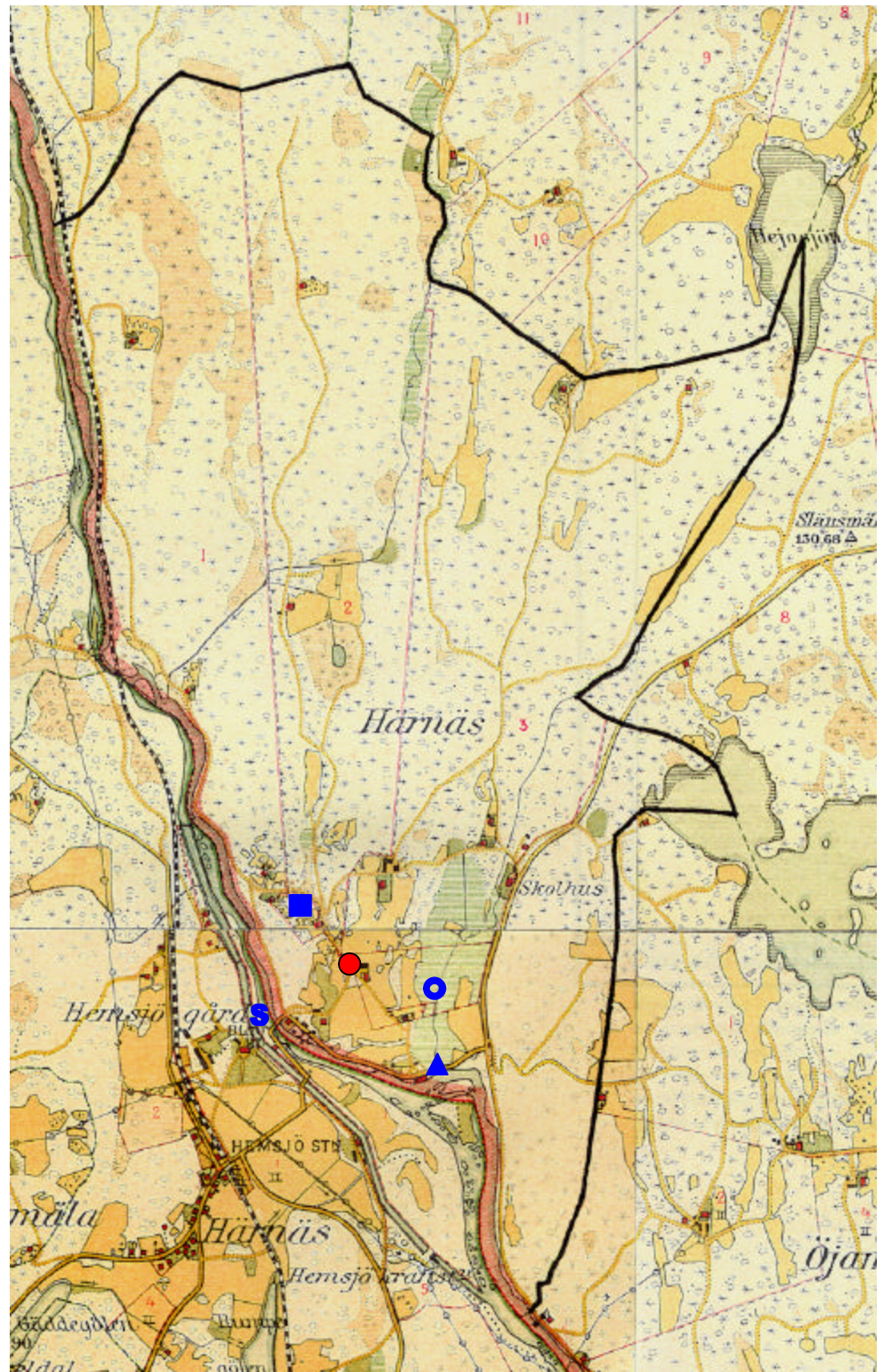
Den nuvarande vackra stenvalvbron över Mörrumsån byggdes på 1850-talet av lantbrukare Per Jönsson som ägde gårdar på ömse sidor om Mörrumsån.

Lasta.

Mörrumsån har genom tiderna utnyttjats för transporter. I partiet mellan Hovmansbygd och Härnäs har man varit tvungen att forsla gods till lands på grund av starka strömmar och forsar i ån.

Vid omlastningsplatserna där varor lastats från båt till forar och tvärtom kallades lastor. Det fanns en sådan i Ebbemåla och en i Östra Härnäs, den senare kallades **Brobacken**. Denna, som var en samfällighet, låg ungefär vid skräddare Hörbergs hus och var på ett halvt tunnland.

Vid infarten till Knaggelidsvägen fanns förr ett led eller grind. Det kallades *havaledet* och skulle hålla de på den tiden vanligen lösgående kreaturen på plats. Vid enskiftet 1824 nämns platsen *Södra vångs grind*. Öster om grinden fanns *Oxhagen*.

Östra Härnäs omkring 1915

● Tavlan's plats
■ Båtsmanstorpet ▲ Brobacken ● Åmad S Stenvalvbron

Skräddaren i Härnäs. Augusta Hörberg född 1869 på Sirkön, Urshult och hennes son Gunnar Hörberg bodde vid ån. De var båda skickliga skräddare och anlätades flitigt av både lokalbefolkningen och närboende. Öster om skräddarens låg **Hörbergs håla**, ett lugnvatten i åkröken. Detta utnyttjades som badplats bland andra av skolbarnen i Härnäs skola. Namnet kom av skräddare Hörberg.

Åmad

Längs med och intill Hejasjöbäcken som rinner ut i Mörrumsån öster om bycentrum finns en betad åmad. Det är ett kallt kärrområde med högstarräng och blåtåteläng som vegetationstyper innehållande arter som kärslilja, pors, brunven, blåtåtel, kråklöver, blodrot och bladvass. Det är en av de få allttjämt hävdpräglade åmader i länet. Hävden har dock i det närmaste upphört under senaste åren.